

10.8.2023

---

## Lausunto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa

---

Valtioneuvosto on asettanut työryhmän valmistelemaan valtioneuvoston tiedonantoa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa. Työryhmä on pyytänyt lausuntoa yhdenvertainen Suomi –toimintaohjelman keskeisistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Suomen Yrittäjät pitää Yhdenvertainen Suomi -ohjelman tavoitteita ja siinä esiin nostettuja sekä jo toteutettuja toimenpiteitä tärkeinä ja pääosin tarkoituksenmukaisina sekä kannatettavina. Näkemyksemme mukaan ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta ovat seuraavat:

- Edistetään suomalaisen työelämän monimuotoisuutta ja syrjimättömyyttä
- Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita
- Jatketaan hyvien väestösuhteiden politiikan kehittämistä ja varmistetaan turvallinen arki kaikille.

### Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen suomalaisessa yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla

Toimintaohjelmassa on perustellusti nostettu esiin suomalaisen työelämän monimuotoisuuden sekä syrjimättömyyden edistäminen. Yritysten näkökulmasta on selvää, että syrjintää tai epäasiallista kohtelua harjoittavat yritykset eivät voi menestyä kilpailluilla markkinoilla. Työntekijöiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu sekä monimuotoisuus ovat edellytyksiä yrityksen menestykselle.

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä voidaan kuitenkin tavoitteellisesti ja tosiasiallisesti edistää vain toimivassa ja taloudellisesti vakaassa yhteiskunnassa. Tähän vaaditaan myös toimivia työmarkkinoita ja korkeaa työllisyysastetta. Korostamme, että väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku sekä Suomen väestörakenteen muutos ovat tekijöitä ja haasteita, joiden johdosta Suomi tarvitsee väistämättä lisää työperäistä netto-maahanmuuttoa. Tämä edellyttää, että Suomi on myös houkutteleva paikka tulla tekemään työtä ja että jokainen maahanmuuttaja kokee olevansa tervehdyttävä Suomeen. Lisäksi tarvitsemme toimenpiteitä, joilla myös muu maahanmuutto johtaa nykyistä paremmin työllistymiseen Suomessa. Tämä edellyttää parempaa kotouttamista, työllistämisen esteiden purkamista sekä

syrijvien rakenteiden tunnistamista ja purkamista. Katsomme, että näihin tavoiteisiin ja toimenpiteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota nyt käsiteltävässä kokonaisuudessa.

Työmarkkinoiden rakenteellista syrjintää purettava hallitusohjelman kirjausten mukaisesti

Työelämän ja työmarkkinoiden yhdenvertaisuudesta keskusteltaessa on lisäksi syytä kiinnittää huomiota suomalaisten työmarkkinoiden ja työlainsäädännön rakenteisiin sekä siihen, että ne asettavat markkinoilla toimivat yritykset keskenään epätasa-arvoiseen asemaan. Pienimmät yritykset käytännössä pakotetaan lainsäädännöllä noudattamaan ulkopuolisten neuvottelemaa työehtosopimusta yleissitovuuden johdosta, mutta ne jätetään työehtosopimusten järjestäytyneille yrityksille antamien paikallisen sopimisen joustojen ulkopuolelle. Toisin sanoen, ulkopuoliset tahot sopivat keskenään kolmansille velvoitteita ja samalla sopivat itselleen joustoja, joiden hyödyntämisen lainsäätäjät estää pieniltä järjestäytymättömiltä yrityksiltä. Näin yrityksen taustalla vaikuttavan yrittäjän yhdenvertaisuutta loukataan yksinomaan sen vuoksi, että hän on käyttänyt perustuslain mukaista perusoikeuttaan olla kuulumatta yhdistykseen. Työlainsäädäntömme keskeiset rakenteet johtavat siihen, että ne, jotka ovat käyttäneet positiivista yhdistymisvapautta, saavat epäoikeutettua kilpailuetua, syrjiä samalla järjestäytymättömiä yrityksiä ja heikentäen yrityksen taustalla olevien yrittäjien asemaa.

Yleissitovuusjärjestelmän syrjivyyttä ei kuitenkaan kohdistu ainoastaan yrityksiin ja niiden taustalla vaikuttaviin yrittäjiin, vaan myös työntekijöihin. Mo-  
niin työehtosopimuksiin kirjattu ja lakiin perustumattomien ”vakiintuneiden käytäntöjen” johdosta muodostunut työntekijöiden edustusjärjestelmä johtaa käytännössä siihen, että järjestäytymättömät työntekijät eivät pääse osallistumaan heitä koskevien päätösten tekemiseen ja tätä kautta heidät asetetaan epätasa-arvoiseen asemaan, sillä perusteella, että he ovat päättäneet käyttää negatiivista yhdistymisvapauttaan. Tätä ei voida pitää millään tavoin hyväksyttävänä. Työelämää ja työlainsäädäntöä on kehitettävä yhdenvertaisella ja ketään syrjimättömällä tavalla. Tältä osin pidämme tärkeinä ja kannatettavina hallitusohjelman kirjauksia, joilla tätä yhdenvertaisuutta tältä osin edistetään ja niin yrityksiin kuin työntekijöihin kohdistuvaa rakenteellista syrjintää puretaan.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen-Sandberg  
asiantuntija